

УДК 619:616.993.192.66:636.7

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ЗА БАБЕЗІОЗУ СОБАК

СОЛОВЙОВА Л.М., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

При дослідженні крові хворих на бабезіоз собак відмічали зменшення показників гемоглобіну, гематокриту, еритроцитів, а також спостерігали збільшення кількості лейкоцитів. Комплексна терапевтична схема із застосуванням трипонілу призвела до повного одужання тварин, що показує контроль через 10 діб лікування.

Ключові слова: собаки, бабезіоз, трипоніл, есенціале.

Бабезіоз собак – це паразитарне захворювання, що викликається одноклітинними мікроскопічними організмами *Babesia canis*. Паразитують бабезії переважно в еритроцитах, можуть зустрічатись у плазмі крові та цитоплазмі клітин ретикуло-ендотеліальної системи. Крім собак на бабезіоз хворіють велика та дрібна рогата худоба, однокопитні тварини, свині. Зареєстровані випадки бабезіозу і у людей. [1, 2]. Бабезіоз – облігатно трансмісивна хвороба, оскільки передача збудників відбувається тільки через специфічних переносників – іксодових кліщів (рис. 1) [3, 4].

1

2

3

4

Рисунок 1 – Кліщі родів *Dermacentor* (1 – самець, 2 – самка) та *Rhipicephalus* (3 – самець, 4 – самка) – біологічні переносники бабезіозу

Регіон Житомирщини заселений іксодовими кліщами, чисельність яких зростає з кожним роком в геометричній прогресії [5]. На зростання поширення

бабезіозу тварин у зоні Полісся України впливає і радіаційне забруднення біологічних переносників збудника [6].

У зимовий період бабезіоз не діагностується, а з настанням весни це захворювання знову нагадує про себе [7]. В Україні актуальним залишається дослідження епізоотичної ситуації, особливостей клінічного прояву, розробка науково обґрунтованих схем лікування хворих собак.

Мета роботи: вивчення змін клінічного стану собак, хворих на бабезіоз, і гематологічних показників до та після лікування тварин.

Матеріалом для дослідження використовували 10 хворих на бабезіоз собак (3 німецькі вівчарки, 2 такси, ротвейлер, 2 коккер-спанієлі та 2 безпорідні 1–5-річного віку) – пацієнтів приватної ветеринарної лікарні ПП “Романенко” м. Біла Церква. Для діагностики бабезіозу брали першу краплину крові з кінчика вуха собак на предметне скельце, робили мазок, що фіксували та фарбували за Романовського-Гімзи. Для цього на висушений мазок наливали 20 крапель фарби Гімза, розведеної порівну метиловим спиртом. Через 2 хв до фарбника на мазок приливали 2–3 мл підлученої дистильованої води. Через 10 хв мазок промивали проточною водою і висушували. Після клінічного обстеження тварин проводили лабораторне дослідження крові на гематологічні показники. Кількість еритроцитів і лейкоцитів визначали меланжерним методом, вміст гемоглобіну – геміглобінціанідним методом, гематокриту – мікроцентрифугуванням за Шклярем [8]. Цифрові результати досліджень обробляли статистично за допомогою прикладного програмного забезпечення Microsoft Excel XP, вірогідність різниці за критерієм вірогідності (p) і таблицями Стьюдента.

Схема лікування хворих на бабезіоз собак включала використання:

- трипонілу 0,2 у дозі 1 мл/20 кг маси (або 3,5 мг/кг маси по ДР) у 7 % розчині дворазово, розділивши дозу на 2 прийоми через 12 год, підшкірно, в I день,
- 10 % розчину глюкози внутрішньовенно (крапельно) з розрахунку 500 мг/кг маси тіла) у комплексі з 10 % розчином аскорбінової кислоти (5 мг/кг) 3 дні,
- внутрішньо есенціале форте Н по одній капсулі два рази в день 10 днів,
- декса-келу у дозі 0,3 мл/5 кг живої маси у перші 3 дні,
- катозалу 10 % 1 раз в день підшкірно у дозі 0,1 мл/ кг маси (3 ін’єкції).

Контроль ефективності лікування проводили через 10 днів від його початку за результатами клінічного обстеження собак та гематологічних показників.

Результати роботи. Перебіг бабезіозу у собак був переважно гострий, температура тіла – 39,5–41,5 °С. Тварини були пригнічені, відмовлялися від корму, а деякі – і від води. Власники собак відмічали схуднення, залежування, пасивність у приміщенні і під час прогулянки, часто – сковану ходу і особливо – слабкість кінцівок. Видимі слизові оболонки у перші два дні хвороби були анемічні, а потім набували жовтого забарвлення. Дихання було напружене, 35–45 дихальних рухів за хвилину. Серцевий поштовх посилений, тони серця приглушені, кількість серцевих скорочень від 120 до 180 за хвилину. У тварин спостерігали блювання. Блювотні маси пінисті, жовтого кольору. У більшості випадків спостерігалася діарея. Фекалії жовтого кольору, з домішками крові. Відмічали часте сечовиділення. Сеча мала від інтесивно-жовтого до червоного

кольору. При пальпації органів черевної порожнини спостерігалася напруженість черевної стінки, збільшення і болючість у ділянці печінки і селезінки. У мазках крові були виявлені різні форми *B. canis*.

При аналізі гематологічних показників у досліджених собак ми відмітили вірогідне зменшення їх ($p < 0,001$), крім лейкоцитів, кількість яких була вірогідно збільшеною ($p < 0,01$). Це свідчить про те, що відбувся гемоліз еритроцитів та вивільнення гемоглобіну (табл. 1).

Наступним завданням нашої роботи було визначити терміни відновлення клінічного стану та гематологічних показників у собак за бабезіозу для встановлення ефективності лікування.

Впродовж 10 днів лікування у собак спостерігали поліпшення їх загального стану: у собак нормалізувався апетит, вони були рухливі, зникала жовтяничність слизових оболонок. Частота пульсу та дихання нормалізувалася до показника клінічно здорових собак.

Таблиця 1 – Зміни гематологічних показників собак, хворих на бабезіоз

Показник	У здорових собак		У хворих на бабезіоз собак, $M \pm m$
	Lim	$M \pm m$	
Гемоглобін, г/л	110 – 170	$158,0 \pm 2,3$	$73,4 \pm 1,2^{**}$
Еритроцити, Т/л	5,5 – 8,5	$6,2 \pm 0,2$	$3,6 \pm 0,2^{**}$
Лейкоцити, Г/л	8,5 – 10,5	$8,9 \pm 0,3$	$18,9 \pm 2,2^*$
Гематокрит, %	42 – 48	$45,8 \pm 0,8$	$35,8 \pm 1,3^{**}$

Примітки: * – $p < 0,01$; ** – $p < 0,001$.

Кількість уражених бабезіями еритроцитів знизилася, на 6-ий день виявляли поодинокі форми, розмір їх зменшувався і на 10-ий день еритроцитів, уражених бабезіями, не виявили.

Гематологічні показники, а саме: кількість еритроцитів, лейкоцитів, вміст гемоглобіну та гематокрит через 10 днів лікування нормалізувалися (табл. 2).

Таблиця 2 – Зміни гематологічних показників собак, хворих на бабезіоз

Показник	До лікування, $M \pm m$	У здорових собак		Після лікування, $M \pm m$
		Lim	$M \pm m$	
Гемоглобін, г/л	$73,4 \pm 1,2$	110 – 170	$158,0 \pm 2,3$	$144,4 \pm 2,3^{***}$
Еритроцити, Т/л	$3,6 \pm 0,2$	5,5 – 8,5	$6,2 \pm 0,2$	$5,9 \pm 0,5^{**}$
Лейкоцити, Г/л	$18,9 \pm 2,2$	8,5 – 10,5	$8,9 \pm 0,3$	$10,1 \pm 2,0^*$

Гематокрит, %	35,8 ± 1,3	42 – 48	45,8 ± 0,8	45,0 ± 2,1**
---------------	------------	---------	------------	--------------

Примітки: * – p<0,05; ** – p<0,01; *** – p<0,001 (порівняно з показниками до лікування).

Проведене лікування дає підстави стверджувати про ефективність застосованої схеми, оскільки трипоніл в комплексі з патогенетичною терапією зменшує симптоми захворювання та відновлює показники крові тварин. Результати проведених досліджень дозволяють рекомендувати дану схему лікування за бабезіозу собак.

Висновки. 1. При аналізі клінічного стану собак, хворих на бабезіоз, і гематологічних показників виявили: пригнічення, гіпертемію, втрату апетиту, анемічність слизових оболонок, схуднення, тахікардію, тахіпное, гемоглобінурію, пронос, що через 6–7 днів ускладнювалося появою спраги, блюванням, іктеричністю слизових оболонок, болючістю у ділянці печінки та нирок, слабкістю задніх кінцівок, виснаженням; а також олігоцитемію, олігохромемію, лейкоцитоз та зменшення гематокритної величини.

2. Застосована схема лікування з використанням трипонілу, глюкози з аскорбіною кислотою, есенціале, декса-келу та катозалу виявилася ефективною і призвела до відновлення клінічного стану та гематологічних показників собак за бабезіозу.

Перспективи подальших досліджень. Вивчити поширення бабезіозу собак за даними приватної ветеринарної лікарні ПП “Романенко” м. Біла Церква та застосувати нові ефективні схеми лікування хворих собак.

Список літератури

1. Прус М.П. Бабезіоз собак / М. Прус, О. Семенко // Мир ветеринарії. – 2011. – № 1. – С. 10–22.
2. Babesiosis / [S.O. Henderson, D.E. Groth, E. Bossman et al.]. – Medicine Journal. – December 10. – 2001. – V. 2. – P. 6.
3. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: підручник – 2-ге вид., переробл. та допов. / [В.Ф. Галат, А.В. Березовський, Н.М. Сорока, М.П. Прус] за ред. В.Ф. Галата. – К.: Урожай, 2009. – 368 с.
4. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин / Пономар С.І., Гончаренко В.П., Соловійова Л.М.; за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 327с.
5. Фасоля В.П. Вікова, нозологічна і порідна структура хвороб собак у місті Житомирі / В.П. Фасоля. – Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. – Вип. 28. – Біла Церква, 2004. – С. 256–264.
6. Дубова О. Еколого-епізоотичні особливості біотопів іксодових кліщів-переносників бабезіозу собак в умовах міста / Дубова О., Сорока Н. – Вет. мед. України. – № 3. – 2006. – С. 39–40;
7. Сирота Н.П., Суворов В.Г. Остерігайтеся кліщів / Н.П. Сирота, В.Г. Суворов. – Здоров'я тварин і ліки. – Квітень, 2004. – С. 11.
8. Дослідження крові тварин та клінічна інтерпретація отриманих результатів: Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини керівників та слухачів Інституту післядипломного навчання керівників і спеціалістів ветеринарної медицини / В.І. Левченко, В.М. Соколюк, В.М. Безух та ін.. – Біла Церква, 2002. – 56 с.

Диагностика и лечение при бабезиозе собак

Л.Н. Соловьёва

При исследовании крови больных бабезиозом собак отметили уменьшение показателей гемоглобина, гематокрита, эритроцитов, а также наблюдали увеличение количества лейкоцитов. Комплексная терапевтическая схема с применением трипанила привела к полному выздоровлению животных, что показывает контроль через 10 дней лечения.

Ключевые слова: собаки, бабезиоз, трипанил, эссенциале.

Diagnostic and treatment of dogs` babesios

L. Soloviova

While examining the blood of sick with babesios dogs the reduction of haemoglobin, haematocryt and erythrocytes indices was noted and the increase of leukocytes was noticed. A comprehensive therapeutic scheme with the use of tripanil is a guaranty of a complete recovery of dogs which the control in 10 days of treatment shows.

Key words: dogs, babesios, tripanil, essenciale.

Анкета автора

Соловьова Людмила Миколаївна

вул. Павліченко 4, кв. 37

м. Біла Церква, Київська обл., 09100

(04563) 5-06-32

soloviovalyuda@ukr.net

Білоцерківський національний аграрний університет

(04563) 5-75-45

канд. вет. наук, доцент